Gasp bilerek yapılan günah bir fiildir ve cezalandırılma sebebidir. Gaspın dünyevi hükmü ise şudur: Haksız şekilde ele geçirilen bir şey, eğer mümkünse aynen iade edilmelidir. Ancak gasbedilen malın aynen iadesi mümkün değilse yani malın şekli değişmişse tazmin (ödeme, ödetme) edilmesine hükmedilir. Bu durumda da mal ya aynısı temin edilerek ya da değeri ile tazmin edilir. Bununla birlikte gaspeden kişi gaspettiği malı aynen iade etse veya o malı tazmin etse bile yine de uhrevi sorumluluktan kurtulamaz.

7.3. Faiz

ARAŞTIRALIM

Faizle ilgili güncel hükümleri araştırınız.

Faizin Arapça karşılığı ribadır. *Riba,* sözlükte "artmak, çoğalmak, şişmek, yükselmek, fazlalaşmak" gibi manalara gelir. Fıkıh kaynaklarında: "Sözleşmede şart koşulan karşılıksız fazlalık." şeklinde tanımlanmıştır. Günümüzde faizi şu şekilde tanımlayabiliriz: "Faiz, borçtan elde edilen gelire denir".

Faiz Kur'an-ı Kerim'de ayrıntılı şekilde işlenmiş ve kesin olarak yasaklanmıştır: **"Ey iman edenler! Allah'tan korkun, faizden kalan alacaklarınızı terk edin. Eğer inanmış kişilerseniz (böyle yaparsınız)."[53] "Böyle yapmazsanız bilin ki; Allah ve Elçisi tarafından bir savaşla yüz yüze gelirsiniz. Eğer tevbe ederseniz ana mallarınız sizindir. Böylece ne haksızlık edersiniz ne de haksızlığa uğrarsınız."**[54]
Hz. Peygamber'den de faizle ilgili çok sayıda hadis nakledilir: *"Faiz, şirk, sihir, haksız yere adam öldürme, yetim malı yeme, savaştan kaçma ve namuslu kadına iftira etme gibi mahvedici yedi büyük günahtan biridir."*[55] *"Faizi yiyen, yediren, şahitlik ve kâtiplik eden Allah'ın rahmetinden mahrum kalır."*[56] *"Faizcilikle zenginleşen kişinin sonu mutlaka fakirliktir."*[57] anlamındaki hadisler bunlardan bir kaçıdır.

Fıkıh kitaplarında faiz *Ribe'n-nesî'e* ve *Ribe'l-fadl* olmak üzere ikiye ayrılır. *Ribe'n-nesie* bir malı, kendi cinsinden bir mal ile fazlasıyla geri almak üzere vadeli olarak borç vermektir. Cahiliye Arapları tarafından yaygın olarak uygulanan bir yöntem olduğundan buna Cahiliye ribası adı verilir. *Ribe'l-fadl* ise aynı riba gerekçesini (illetini) taşıyan iki malın birbirleri ile değişiminde bedellerden birinde fazlalık

53 Bakara suresi, 278. ayet.
54 Bakara suresi, 279. ayet.
55 Buhârî, "Vasâya", 2.
56 Müslim, "Müsâkât", 105,106.
57 İbn Mâce, "Ticâret", 58.